

„NECHTE MĚ BÝT, JAKÁ JSEM“

Příběhy dnešních mladých

KARTY PRO PRŮVODCE

Historická část

© Anne Frank Stichting / 2015

Institut
Tereziánské
iniciativy

Karta 1A

Panel 1-2-3

1929-1933

ANNIN ŽIVOT

- Anne se narodila 12. 6. 1929 ve Frankfurtu nad Mohanem v Německu, kde žila rodina Frankových již několik století.
- Otec Otto i matka Edith pocházeli z židovských rodin.
- Anne měla starší sestru Margot, narozenou 16. 2. 1926.

HISTORIE

- První světová válka proběhla v letech 1914–1918.
- V Německu byla ve třicátých letech ekonomická krize a velká nezaměstnanost.
- V té době žilo v Německu 550 000 Židů, což bylo méně než 1 % obyvatelstva.
- Hitler a jeho politická strana NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei= Národně socialistická německá strana dělnická) se dostaly k moci v roce 1933.
- Vzrůstá antisemitismus.
- Židé začínají být diskriminováni – pozvolna jsou jim odnímána jejich občanská práva.
- Annini rodiče se rozhodnou odstěhovat se z Frankfurtu do Nizozemska.

Karta 1B

OTÁZKY:

- 1 Rodina Frankova se rozhodla opustit Německo v roce 1933. Proč?
- 2 Jakému problému v této době Německo čelilo?
- 3 Na spodním obrázku na panelu 1 je napsáno „Volte Hitlera!“. Proč si Hitlerovi příznivci zvolili právě tuto zed?
- 4 Bylo pro Anniny rodiče těžké opustit Německo? Proč?

Karta 2A

Panel 4-5-6

1933-1938

ANNIN ŽIVOT

- Rodina Frankova se stěhuje do Amsterdamu v roce 1933.
- Otto Frank zakládá novou firmu jménem Opekta (vyrábí želírovací prostředek pro výrobu marmelád).
- Mezi zaměstnanci jsou Victor Kugler, Johannes Kleiman, Miep Gies (/míp chís/) a Bep Voskuijl (/bep foscajl/).
- Anne nastupuje do základní školy Montessori.

HISTORIE

- V Německu se stupňuje pronásledování Židů. V noci z 9. na 10. listopadu 1938 vypálí nacisté synagogy, židovské obchody a další židovské objekty. Této noci se říká „křišťálová noc“ kvůli množství střepů (spodní obrázek panelu 6).
- 29. 9. 1938 je podepsána Mnichovská dohoda, Československo musí odstoupit pohraničí (Sudety) Německu a Maďarsku.

Karta 2B

OTÁZKY:

- 1 Do kterých zemí se přestěhovali členové rodiny Frankovy?
- 2 Jaké protižidovské zákony a nařízení byly v této době přijaty v Německu?
- 3 Co byste řekli o spodním obrázku na panelu č. 5 zobrazujícím školní třídu v Německu?
- 4 Jak reagovala rodina Frankova na zprávy o „křišťálové noci“?

Karta 3A

Panel 7-8-9

1939-1940

HISTORIE A ANNIN ŽIVOT

- Vznik Slovenského štátu 14. 3. 1939. Okupace českých zemí Německem 15. 3. a vznik Protektorátu Čechy a Morava 16. 3. 1939.
- 1. září 1939 přepadla německá armáda Polsko. Vypukla druhá světová válka.
- V květnu 1940 Německo přepadlo Nizozemsko. Je bombardováno centrum Rotterdamu. Po pěti dnech bojů je Nizozemsko okupováno nacisty.
- Anne si píše do deníku: *„Od května 1940 to s dobrými časy začalo jít z kopce: nejdřív válka, potom kapitulace a vpád Němců, a pro nás Židy nastala bída.“*
- Protižidovská nařízení začínají platit i v Nizozemsku a dotkla se také Otto Franka.

Karta 3B

OTÁZKY:

- 1 Jakým způsobem se dotkla protizidovská nařízení společnosti Otty Franka?
- 2 Jaká byla situace Židů v okupovaném Polsku v prvních válečných měsících?
- 3 Jaké bylo v té době postavení Židů v českých zemích?
- 4 Podívejte se na obrázek na panelu 9 dole. Jak ovlivnilo bombardování Rotterdamu boj o Nizozemsko?
- 5 Ve čtvrti, kde bydleli Frankovi, žilo mnoho Židů z Německa. Jak podle vás zareagovali na německou invazi (nereagovali, utekli, spáchali sebevraždu)?

Karta 4A

Panel 10-11-12

1941-1942

HISTORIE

- Od léta 1941 musí židovští žáci navštěvovat speciální židovské školy.
- Židům je zakazován vstup na stále více míst, například do parků, kin, knihoven, na pláž.

ANNIN ŽIVOT

- 12. června 1942 dostane Anne ke svým třináctým narozeninám deník.
- Když obdrží Margot 5. července 1942 předvolání k transportu na nucenou práci, rozhodnou se Frankovi odejít příští den do úkrytu.
- Jejich úkryt se nacházel v zadním traktu sídla firmy Opekta na Prinsengracht 263.

Karta 4B

OTÁZKY:

- 1 Proč byla zavedena protižidovská nařízení? Čeho tím chtěli nacisté dosáhnout?
- 2 Proč Otto a Edith zvolili zadní trakt jako místo svého úkrytu?
- 3 Podívejte se na spodní obrázek na panelu 11. Všichni Židé starší šesti let museli nosit na svém oblečení Davidovu hvězdu. Co bylo důsledkem tohoto nařízení?
- 4 Myslíte, že rodiče řekli Anne předem o svém plánu odejít do úkrytu? Proč ano/ proč ne?

Karta 5A

Panel 13-14-15

1942-1944

ANNIN ŽIVOT

- Do úkrytu v zadním traktu odešla spolu s rodinou Frankových i rodina van Pelsových – Hermann, Auguste a jejich synem Peter.
- O čtyři měsíce později se k nim přidal Fritz Pfeffer.
- Fritz Pfeffer vyprávěl skupině ukrývajících se o raziích.
- Spodní obrázek na panelu 13 je jedním z mála obrázků razií v Amsterdamu. Došlo k němu brzy ráno 26. května 1943. Centrum Amsterdamu bylo obklíčeno. Tři tisíce Židů byly vyhnány z domovů a vlakem deportovány do nizozemského tábora Westerbork a odtud do dalších koncentračních a vyhlazovacích táborů.
- V zadním traktu Anne často psala do svého deníku. Chybí jí přátelé a předstírá, že deník je její blízkou přítelkyní Kitty.
- Anne sní o tom, že se po válce stane slavnou spisovatelkou nebo novinářkou.
- Plánuje vydat knihu o úkrytu v zadním traktu.

Karta 5B

OTÁZKY:

- 1 Co si psala Anne do deníku o životě mimo úkryt?
- 2 Co je to razie?
- 3 Na spodním obrázku panelu 15 vidíte „Den D“. Co se toho dne stalo?
- 4 Jak důležité bylo pro Anne psaní deníku v době, kdy žila v úkrytu?

Karta 6A

Panel 13-14-15

1942-1944

Přečtěte si úryvky z Annina deníku. Psala o životě v úkrytu, o čem přemýšlela i o světě venku:

Pátek 9. října 1942

Milá Kitty,

dnes mám jenom smutné a deprimující zprávy. Němci sebrali po celých skupinách mnoho našich židovských známých. Gestapo s nimi nezachází v rukavičkách. Odvezlo je v dobytčích vagonech do Westerborku, velkého židovského tábora v Drente. Miep vyprávěla o nějakém člověku, kterému se podařilo z Westerborku uprchnout. Musí to tam být strašné.

Karta 6B

28. září 1942 (Dodatek)

To, že nesmíme ven, mě skličuj přeci jenom víc, než dokážu vypovědět, a mám děsný strach, že nás najdou a pak zastřelí. To je ovšem méně příjemná vyhlídka.

Čtvrtek 19. listopadu 1942

Jak dobře je nám tady, jak dobře a klidně. Nemuseli bychom si z celé té bídy nic dělat, kdybychom neměli takový strach o všechny, kteří jsou nám drazí a kterým nemůžeme pomoci. Cítím se špatně, protože ležím v teplé posteli, zatímco moje nejmilejší přítelkyně jsou někde venku sráženy k zemi.

Sobota 12. února 1944

Milá Kitty,

slunce svítí, nebe je tmavomodré, fouká úžasný vítr a já tolik toužím, toužím po všem... Po povídání, po svobodě, po přátelích, po samotě. Tolik toužím... se vyplakat. Mám pocit, jako bych se měla rozskočit, a vím, že s pláčem by mi bylo líp. Ale nejde to. Jsem neklidná, běhám z jednoho pokoje do druhého, dýchám skulinou zavřeného okna, cítím, jak mi tluč srdce, jako by říkalo: „Vyplň konečně moji touhu.“

Tvoje Anne

Karta 7A

Panel 16-17-18

1944-1945

ANNIN ŽIVOT

- Frankovi, van Pelsovi a Fritz Pfeffer se ukrývali v zadním traktu více než dva roky.
- Byli vyzrazeni a 4. srpna 1944 uvězněni.
- Nikdy se nezjistilo, kdo skupinu ukrývajících se prozradil.
- Anniny deníky zůstaly v úkrytu. Miep a Bep je našly a schovaly.
- Z vězení byli obyvatelé zadního traktu deportováni do tranzitního tábora Westerbork v severním Nizozemsku.
- Z vězeňských baráků ve Westerborku byli následně deportováni do vyhlazovacího tábora Auschwitz-Birkenau (Osvětim-Březinka).
- Na rampě v Osvětimi-Birkenau viděl Otto svou ženu a dcery naposledy.
- Když Sovětská armáda vytlačuje německou armádu z východu, jsou v říjnu 1944 Anne a Margot přesunuty do koncentračního tábora v Bergen-Belsenu na území Německa.
- Anne a Margot umírají v Bergen-Belsenu pravděpodobně v únoru 1945, dva měsíce před osvobozením tábora.

Karta 7B

OTÁZKY:

- 1 Proč byli Anne a ostatní obyvatelé zadního traktu uvězněni v táboře Westerbork?
- 2 Jaké jsou rozdíly mezi tranzitním, koncentračním a vyhlazovacím táborem?
- 3 Znáte nějaké tábory, které byly na území Protektorátu Čechy a Morava?
- 4 Podívejte se na horní obrázek na panelu 17. Co bylo účelem selekce, která probíhala na rampě v Osvětimi-Birkenau?
- 5 I řada dalších lidí, kteří se v průběhu druhé světové války ukrývali, bylo prozrazeno. Z jakého důvodu lidé asi něco takové udělají?

Karta 8A

Panel 19-20-21
1945-současnost

HISTORIE A ANNIN PŘÍBĚH

- Jediný z obyvatel zadního traktu, který přežil válku, byl Otto Frank.
- Do Amsterdamu se vrací v červnu 1945.
- Přečetl si Annin deník, který dostal od Miep Giesové.
- Rozhodne se splnit její přání stát se spisovatelkou a její deník publikuje.
- „Deník mladé dívky“ byl přeložen do více než 70 jazyků.
- Nacisté zavraždili na šest milionů lidí, označených nacistickými zákony za Židy.
- Oběťmi nacismu se staly i další skupiny: Romové a Sintové, handicapovaní, svědkové Jehovovi, homosexuálové a další.
- Památku obětí holocaustu si připomíná celý svět 27. ledna, na výročí osvobození tábora v Auschwitz-Birkenau.

Otto Frank řekl: *„Co se stalo, nemůžeme už změnit. Jediné, co můžeme dělat, je poučit se z minulosti a uvědomit si, co znamená diskriminace a pronásledování nevinných lidí. Podle mého názoru je každý povinen bojovat proti předsudkům.“*

Karta 8B

OTÁZKY:

- 1 Ve kterých táborech byli zavražděni obyvatelé zadního traktu?
- 2 Byli nacisté po válce za své zločiny potrestáni?
- 3 Podívejte se na horní obrázek na panelu č. 20. Je na něm Otto Frank v den, kdy byl otevřen Dům Anne Frankové. Jak si myslíte, že se tehdy cítil?
- 4 Podle Otty Franka má každý člověk morální povinnost bojovat proti předsudkům. Co jsou předsudky a jak s nimi můžeme bojovat?

Jak používat Karty pro průvodce

Historická část výstavy je složena z 21 panelů sdružených vždy po třech do tematických bloků. Ke každému tematickému bloku patří jedna karta, která vám pomůže se ve výstavě rychle zorientovat.

Každá karta je označena čísly panelů, o kterých pojednává, a vročením, kdy se události zobrazené na panelech odehrávají.

V první části každé karty (označeno A) je popsán život Anne, její rodiny a dalších obyvatel zadního traktu, a důležité historické události v Holandsku, Německu, českých zemích a v Evropě v popisovaném období. Tato část karty zaznamenává v bodech důležité fakta, názvy a data, o kterých panely pojednávají.

Ve druhé části karty (označeno B) se nachází odstavec nazvaný Otázky. Otázky slouží průvodcům při přípravě, aby si ujasnili obsah panelů a historické souvislosti. Slouží taktéž jako inspirace pro průvodce, jaké otázky položit návštěvníkům, pokud je chtějí zapojit do aktivity.

České citace z deníku Anne Frankové pocházejí z překladu Miroslava Drápala a Michaely Jacobsenové vydaného nakladatelstvím Triáda v Praze, 2014 (5. vyd.) pod názvem Anne Franková, Deník.

Tento materiál je neprodejný, slouží jako doprovodný materiál putovní výstavy „Nechte mne být, jaká jsem – životní příběh Anne Frankové“ pro průvodce výstavou. Autorem výstavy je Anne Frank House, Amsterdam. Výstavu v České republice realizuje Institut Tereziánské iniciativy.

Výstavu si můžete objednat na: education@terezinstudies.cz
nebo na tel.: +420 222 317 013

Projekt „Nechte mne být, jaká jsem“ byl podpořen:

z dotačního programu MŠMT Podpora vzdělávacích aktivit národnostních menšin v roce 2018, Nadačním fondem obětem holocaustu (NFOH) a Velvyslanectvím USA v České republice.

